תא שמע רבי יהודה אומר **לא היה פיים למחתה** כו'. תימה מאי מייתי מר' יהודה לייתי מתנא קמא ליפכא וי"ל דהכי מייתי דאפילו ת"ק לא פליג עליה אלא בקטרת משום דלא שכיחא ומעתה אכל בעלמא מודה מי נמי כ"ל דלר' יהודה הזוכה בממתה לא היה זוכה כלל מכח פיים מחמת שזכה זה בקטרת וזכה זה שאנלו לימינו בממתה אלא בדעתו דכהן שזכה בקטרת תליא מילתא מי בעיא מיהו עביד הכל שקיל קטורת ושקיל ממתה כדאשכחן ביומ"כ דכ"ג לחודיה עביד לכולה מילתא אע"ג דהתם טריחא מילתא טובא דבעי לאתויי נחפיני כדאיתא לקמן בפ' הוליאו לו (דף מז.) כ"ש הכא דלא טריחא מילתא דמצי עביד לה לכולי מילתא לחודיה מיהו משום דטריחא מילתא קא אורחא דמילתא הוה שהיה אומר לאחר זכה עמי בממתה וגבעל היה אומר לאותו שעומד אצלו לימינו משום איבה שלא יקפידו האחרים עליו ומיהו אם ירצה לשנות הרשות בידו לעשות הוא בעצמו הכל או אומר למי שעומד בשמאלו או לאחר שאינו עומד אצלו כלל זכה עמי וכן משמע הלשון כהן שזכה בממתה אומר כו' ולא קאמר העומד אצלו נמשך עמו כדקאמר בסמוך י"ב אחיו הכהנים נמשכין עמו וכן משמע בתוספתא (פ"ו) דקתני בתר מילתא דר' יהודה הכא דבר' רחב"י דמייתי בסמוך לא היה פיים לאחרים אלא המעלה אותן לכבש מעלה אותן למזבח אלמא דומיא דרלא"י אייתי ר' יהודה דלא הוה שוש לד זכיית פיים בממתה והשתא מייתי שפיר מר' יהודה דע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא דלא ס"ל דבדעת הכהן הזוכה בקטורת תליא מילתא ומיהו מודו דאין מוחזין ומפיסין אלא דהעומד לימינו זוכה מכח פיים וע"כ לא פליג רחב"י עליה לקמן דס"ל שחוזר ומפיס לעורך ממתה אלא כדי להשלים ד' פייסות כי שוש טעם יש שאין לפחות מד' פייסות ומדקא פריך לקמן (דף כו.) כמה זימנין א"כ בגרי להו פיים וא"כ בפיים הני כולי עלמא מודו כיון דבפעם אחת מפייסו דלא לכל עבודה מפייסו: **מניין** לראש **ופדר** שקודמים כו'. תימה לי א"כ אמאי לא תשיב במתני' פדר בהדי ראש וי"ל כיון דאי אפשר להקטיר הראש בלא פדר וזהו דרך כבוד בכלל הראש הוא:

מ) נותן פדר על בית השחיטה ומעלהו. וא"ת מהאי קרא תיפוק לן שהפדר קודם לכל הנתמים דכיון דהראש קודם פדר שעליו נמי קודם יש לומר דסלקא דעתך אמינא חופה הפדר על בית השחיטה עד שמעלהו לראשו של מזבח ואז מסיר הפדר ומניחו ומקטיר הראש בפני עצמו והפדר מקטיר עם הקרבים אי נמי י"ל אי לא כתב הך קרא לא הוה דרשינן ליה אלא לומר שראש ופדר קודמין לכל הנתמים ובפרק השוחט (חולין דף כז.) כתבתי יותר וכאן אין שייך:

יהודה

תא שמע [6]רבי יהודה אומר לא היה פיים למחתה אלא כהן שזכה בקטרת אומר לזה שעמו זכה עמי במחתה שאני מחתה וקטרת דחדא עבודה היא איכא דאמרי דוקא מחתה וקטרת דחדא עבודה היא אבל שאר עבודות בעי פיים מחתה אצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא הואיל ולא שכיחא ומעתרא נתקין לה פיים בפני עצמה קמ"ל ת"ש דתני ר' חייא לא לכל עבודה ועבודה מפיסין אלא כהן שזכה בתמיד [7]שנים עשר אחיו הכהנים נמשכין עמו שמע מינה: פיים השני וכו': איבעיא להו מי מקבל שוחט מקבל דאי אמרת זורק מקבל אגב הביבותיה לא מקבל ליה לכוליה דם או דילמא זורק מקבל דאי אמרת שוחט מקבל זימנין דשחיט זר ת"ש [8]בן קטין עשה י"ב דד לכיור כדי שיהיו י"ב אחיו הכהנים העסוקין בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבת אחת ואי סלקא דעתך שוחט מקבל תליסר הוי אלא לאו ש"מ [9]זורק מקבל שמע מינה אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי אף אנן נמי תנינא [10]שחט השוחט וקבל המקבל ובא לו לזורק שמע מינה: אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא וכו': ת"ר כיצד דרך הלוכו הראש והרגל החזה והגרה ושתי ידים ושתי דפנות העוקץ והרגל ר' יוסי אומר דרך הפשטו היה קרב כיצד דרך הפשטו הראש והרגל העוקץ והרגל ושתי דפנות ושתי הידים החזה והגרה ר"ע אומר דרך ניתוחו היה קרב כיצד דרך ניתוחו הראש והרגל ושתי ידים החזה והגרה ושתי דפנות והעוקץ והרגל רבי יוסי הגלילי אומר דרך עילוייו היה קרב כיצד דרך עילוייו הראש והרגל החזה והגרה ושתי הדפנות והעוקץ והרגל ושתי הידים [6] והכתיב [1]כל נתח טוב ירך וכתף ההיא בכחושה אמר רבא בין דידן ובין ר' יוסי בתר עילויא דבשרא אולינן מר אזיל בתר איברא דבישרא ומר אזיל בתר שמנא דבישרא מ"ט סלקא רגל בהדי רישא משום דרישא נפישי ביה עצמות קרבא רגל בהדיה דכולי עלמא מיהת ראש קרב ברישא מנא לן [7]דתניא [8]לראש ופדר שקודמין לכל האברים ת"ל [2]את ראשו ואת פדרו וערך ואידך [3]פדר [6] אחרינא

למאי

לא היה פיים למחתה. כשהיו מפיסין לקטורת כדתנן ממגיתין [6] חדשים לקטורת כאן והפיסו והקטורת צריכה שני כהנים ג' שמוליך הקטורת להיכל ומקטירו ואחד שמותה נחלים מעל המזבח המילון ומכנים להיכל ונותן על המזבח הפנימי להקטיר את הקטורת עליהן כדילפינן לקמן (דף מה.) מקראי שגחלי מזבח הפנימי ניטלין ממזבח המילון בכל יום וקאמר ר' יהודה לא היו מפיסין מי שזוכה בממתה אלא מי יזכה בקטורת ומי שזכה כה אומר לזה שבימינו זכה עמי בממתה אלמא לאו לכל עבודה ועבודה מפיסין: **הואיל ולא שכיחא.** הקטורת אלא פעמיים ליום שלין הקטורת בלה נדבה: **ומעתרא.** ומעשרת את העוסקין בה כדאמרינן לקמן בפרקין (דף מו.): **מי מקבל.** דם התמיד כיון דלא מנה לה במתני' כהן שמע מינה מד מהני עביד לה: **אגב מכיבותיה.** דזריקה שהיא עבודת מזבח לא מקבל ליה לכוליה דם ואמרינן לקמן (דף מח.) לריך שיקבל את כל הדם שנאמר (ויקרא ד) ואת כל [1] (הדם) ישפך: **וזימנין דשחיט זר.** שהשחיטה כשרה בזר והקבלה פסולה כי שנאמר (ויקרא ו) ושחט את בן הבקר והקריבו הכהנים את הדם מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשרה בזר: **בן קטין.** כ"ג היה: **י"ב דד.** שהוא יולא בהן מים: **פליסר הוי.** שהרי שלש עשרה עבודות נמנו במשנתנו בעבודות פיים התמיד אלא שהשחיטה אינה טעונה קידוש ידים ורגלים אפילו כשהיא בכהן לפי שהיא עבודה שהיא כשרה בזר. ואי אמרת שוחט מקבל נמלא שהוא לריך לקדש ידיו ורגליו בשביל הקבלה: **אף אנן נמי תנינא.** במסכת תמיד: **ובא לו לזורק** גרסינן: **דרך הלוכו.** של לד הראש קודמין הקודש קודם: **הראש והרגל.** של ימין לדברי הכל קודמת ומקרא יליף לה לקמן: **דרך הפשטו.** מלד הרגלים ללד הראש: **דרך ניתוחו.** כסדר שמנתחין אותו לאחר הפשטו אבר אחר אבר וסדר ניתוחו מפורש במס' תמיד (ד' לא.) כמו שהוא סדור כאן כילד דרך ניתוחו כו' וכשהוא מנתח נותן כל אבר ואבר למי שזכה בו וכולן עומדים שם עד שיקבלו שם כולן והולכין ומוליכין אותן לכבש זה אחר זה וכסדר הולכתן פליגי הני תנאי מר אמר הכי ומר אמר הכי: הכי גרסינן **כילד דרך ניתוחו הראש והרגל ושתי ידיו והחזה והגרה ושתי הדפנות עוקץ והרגל: דרך עילוייו.** דרך מיטב שלו ומנבאר נתחיו המובחר קודם: ה"ג **כילד דרך עילוייו הראש והרגל החזה והגרה ושתי דפנות והעוקץ והרגל ושתי ידיו: והכתיב כל נתח עוב ירך וכתף.** אלמא ירך מעלי מכתף: **בכחושה.** ירך מעלי דאלים: **הגא דידן.** הגא דמתניתין לא אמר כחד מנייהו: **מר אזיל בתר איברא.** הגא דידן הולך אחר עילוי גדול האיברים ור' יוסי הולך אחר עילוי השמן: **ואידך פדר.** קרא אחרינא כתיב [1] את הנתחים את הראש ואת הפדר:

למאי

[6] (לקמן מ. תוספתא פ"ו ה"ט). [7] לקמן לז. זבחים כ.. [8] תמיד ל.. [9] חולין מ.. [10] (לקמן מז.). [1] (דס הפדר). [2] (ויקרא ח). [3] שיך לדף מו..

עין משפט נר מצוה

כח א ב מיי' פ"ד מהל' תמידין הלכה ו:
ג (מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יא):

רבינו חננאל

איבעיא להו שוחט מקבל או זורק. ופשטנה זורק מקבל. דרך הילוכו היה קרב. ירושלמי הראש והרגל. א"ר מנא פשט ראשיה עקר רגליה. ת"ר כיצד דרך הילוכו הראש והרגל, כולי עלמא הראש והרגל ברישא. לא נחלקו אלא בשאר האברים החזה והגרה. כלומר אחרי הראש החזה ואחרי החזה הידים ואחרי הידים הדפנות, ואחרי הדפנות העוקץ והרגל. ר' יוסי אומר דרך הפשטו היה קרב. העוקץ והרגל כו', ודברין פשוטין הן. ר' עקיבא אומר דרך ניתוחו היה קרב. הראש והרגל שתי ידים וכו'. פי' ניתוחו מפורש בתמיד פרק ד' והוא כדברי ר' עקיבא. ר' יוסי אומר דרך עילוייו היה קרב. כיצד, אחר הראש הדפנות כו'. והא דכתיב כל נתח טוב ירך וכתף, ההוא בכחושה. כלומר אין בה שומן הכל עצמות היא אין בשר אלא בירך וכתף. אמר רבא בין תנא דידן ובין ר' יוסי תרוייהו בתר עילוייא אזלי. מיהו תנא דידן דקתני שתי ידים והן הכתפים אויל איברא דבשרא. כי הבשר בכתף ובירך הוא. לפיכך אחר הידים מזכיר העוקץ והרגל שהן הייריכות. אבל ר' יוסי דקתני שתי דפנות, אזיל בתר שומא. כי השומן כולו בדפנות הוא על גבי הצלעות. וקשיא הרי לישני דר' יוסי אדר' יוסי. ויש מי שאומר תרי תנאי שני לה אליבא דר' יוסי.

תוס' ישנים

או דילמא זורק מקבל. וא"ת ואמאי לא פשיט ליה מדמתנן לקמן גפ"ג (דף לא.): קרלו ומירק אחר שחיטה על ידו משמע דזיקא כ"ג אבל בשאר ימים אין אחר ממרק אלא השוחט ממרק לפי שאחר היה מקבל י"ל דה"מ נמי בשאחר שלריך למרק שחיטה אף על גב דלא חני ליה ועוד בסמן גדול אילטריך למיתניה ליה לפי שיש פסול אם אין עבודות נעשות בו אי נמי י"ל משום חולשא דכ"ג מירק אחר ולא משום שלא היה יכול לקבל אם היה ממרק: דרך הלוכו הראש והרגל. לפולטו קדים ראש ורגל כדמפרש טעם לקמן ולא משום דרך הלוכו כך ודרך הפשטו כך כדמוכח בפרק בל כתבי (דף קיו.): ושתי ידים העוקץ והרגל. ופריך והכתיב כל מנתח ירך וכתף אלמא רגל קדים ליד ולפפרים דגרסי רגל מקמי ידים אינה למימר דפריך אפולטו דמדמכבר ידים ורגל אחרונים ת"ל גרועים הם והכתוב משבחם מנחר ירך וכתף ומשני ההוא בכחושה דמיירי בראשי ישראל שהן חולנין וחומטין עניים והם טוחים לפי שיש רוב בשר אבל בתמיד שהיה שמן מיוחד שבעדרו אולינן בתר שומנה:

[6] משם מוכח רק דדרך הפשטו הוא תן הרגלים ופ"ם בראש"י ובתו' מנחות פ"ג ע"ב אבל מדרך הלוכו לא מוכח התם מידי. ועיין ש"ר.

מסורת הש"ס

[6] (לקמן מ. תוספתא פ"ו ה"ט). [7] לקמן לז. זבחים כ.. [8] תמיד ל.. [9] חולין מ.. [10] (לקמן מז.). [1] (דס הפדר). [2] (ויקרא ח). [3] שיך לדף מו..

תורה אור השלם

1. אסף נתחיה אליה כל נתח טוב יָרֵךְ וְכָתֵף מבחר עצמים מלא:
יחזקאל כד ד
2. ונתח אתו לנתחיו את ראשו ואת פדרו וערך הכהן אתם על העצים אשר על האש אשר על המזבח:
ויקרא א יב
3. וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפדר על העצים אשר על האש אשר על המזבח:
ויקרא א ח

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והעוקץ והרגל ושתי הידים אמר רבא בין תנא דידן ובין ר' יוסי יכי' ומר אזיל בתר כל נתח טוב ירך וכתף ההיא בכחושה מאי טעמא אלא רגל בהדי רישא כנ"ל. וע"כ פי' הא דקאמר והכתיב כל נתח טוב ירך וכתף דקא פריך דמקדים שתי ידים לעוקץ והרגל אלמא דכתף מעולה: (כ) שם ואידך פדר אחרינא. תיכת אחרינא נמחק:

מוסף רש"י

י"ב דד לכיור. שמגיחין מימיו (זבחים כ.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com